

§ 173 Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2017

HEL 2017-013629 T 11 00 01

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2017.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Johanna af Hällström, ympäristötaloussuunnittelija, puhelin: 310 32044
Johanna.afHallstrom(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Ympäristöasioiden huomioon ottamista ohjaavat kaupunginvaltuuston hyväksymät kaupunkistrategia ja ympäristöpolitiikka sekä kaupungin hallituksen hyväksymät talousarvio-ohjeet. Kaupungilla on lisäksi useita ympäristönsuojelun osa-alueiden ohjelmia, jotka toimivat osaltaan kaupungin ympäristöjohtamisen toteuttajina. Toimialojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen ympäristötyö tukee kaupungin ympäristöjohtamista.

Helsingin kaupungin ympäristöraportti on kaupunkikonsernin yhteinen asiakirja, jossa kuvataan kaupungin ympäristötavoitteiden toteutumista ja toiminnan vaikutuksia ympäristöön sekä kaupungin ympäristöpolitiikan toteutumista. Jatkossa ympäristöraportissa raportoidaan myös päästövähennysohjelman edistymistä. Toimialojen ja liikelaitosten vastaukset ja ympäristötilinpitotiedot julkaistaan avoimena datana ja koko raportti on julkaistu osoitteessa www.hel.fi/ymparistoraportti. Ympäristöpalveluiden kokoamaan ja toimittamaan raporttiin ovat tuottaneet tiedoja kaupungin toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt.

Seuraavassa joitakin keskeisiä poimintoja ympäristöraportista:

Kaupunkistrategian 2017–2021 mukaan Helsingissä toteutetaan modernia ilmastovastuuta. Tavoitteena on vähentää päästöjä 60 prosenttia vuoteen 2030 ja olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman laatiminen käynnistyi lokakuussa ja sen valmistelua ohjasi syksyllä perustettu kaupunkitasoinen päästövähennystyöryhmä. Helmikuuhun 2018 mennessä järjestettiin kahdeksan tilaisuutta. Työpajoihin kutsuttiin yritysten edustajia, kuntalaisia ja kansalaisjärjestöjä. Lisäksi ohjelman luonnos oli avoimesti kaikkien saatavilla ja kommentoitavissa osoitteessa www.stadinilmas-to.fi. Rakentamisen ja liikenteen päästövähennyspotentiaalista teetettiin ulkopuoliset arvioinnit. Lisäksi rakennusten osalta merkittävimmistä toimenpiteistä teetettiin alustavat taloudellisten vaikutusten arvioinnit.

Kaupungin ilmastotyöryhmä laati vuoden 2017 alussa esityksen Helsingin ilmastomuutokseen sopeutumisen linjauksiksi 2017–2025. Linjauksissa esitellään sopeutumisvisio eli millainen on ilmastokestävä Helsinki 2050, jota avataan neljän teemaan avulla: varautuminen, integrointi, kehittäminen sekä kokonaistaloudellisuus ja liiketoimintamahdollisuudet.

Helsingin kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt olivat noin 24 prosenttia alemmat kuin vuonna 1990. Helsingin vuoden 2020 kokonaispäästötavoite (-30 %) saavutetaan, mikäli kokonaispäästöt putoavat 6 prosenttia nykyisestä. Tälle tasolle lähes päästäisiin, mikäli kaukolämmön päästöt palaisivat vuoden 2015 tasolle.

Smart & Clean -säätio käynnisti kahdeksan kokonaisvaltaista muutostekoa, joita toteutetaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä, yli kaupunki- ja sektorirajojen. HAQT Helsinki Air Quality Testbed -projektissa Helsinkiin luotiin vuoden aikana maailman ensimmäinen koko kaupungin kattava ilmanlaadun sensoriverkko, joka melkein kolminkertaisti mittauspisteet. BioSata-hankkeessa taas vaihdetaan kaikki pääkaupunkiseudun bussit ja Staran työkoneet käyttämään jäte- ja tähdepohjaisia biopolttoaineita vuoteen 2020 mennessä.

Helsingin ilmanlaatu on parantunut viimeisten vuosikymmenien sekä vuosien aikana ja on kansainvälisesti vertaillen hyvää. EU:n ilmanlaatu-direktiivin terveysperusteinen typpidioksidin vuosiraja-arvo ylittyy kuitenkin yhä paikoitellen keskustan katukuiluissa. Syynä ovat liikenteen, etenkin dieselkaluston, pakokaasupäästöt. Vuoden 2017 alusta astui voimaan kaupungin uusi ilmansuojelusuunnitelma. Toimenpiteillä pyritään vähentämään liikenteen typpidioksidipäästöjä niin, että raja-arvon alle päästään mahdollisimman pian.

Ympäristömelu vaikuttaa vahvasti elinympäristön laatuun ja yleiseen viihtyvyyteen. Suurin meluhaittojen aiheuttaja Helsingissä on tieliikenne. Vuonna 2017 valmistuneen meluselvityksen mukaan 37 prosenttia helsinkiläisistä asuu alueilla, joilla tieliikenteen aiheuttama melutaso ylittää päiväaikaan ohjearvotason 55 dB. Uusi meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2018–2022 valmistui ja olennaista siinä on meluhaittojen ennaltaehkäisy, jota tehdään maankäytön ja liikenteen suunnittelussa. Melutasoja alennetaan puolestaan melua vaimentavilla päällysteillä, alentamalla nopeusrajoituksia ja vähentämällä nastarenkaiden käyttöä.

Kaupunkipyöräpalvelu laajeni edellisvuoteen nähden kolminkertaiseksi ja vakiinnutti paikkansa osana kaupunkiliikettä. Kaupunkipyörät ovat kansainvälisesti vertaillen Helsingissä erittäin suosittuja: yksittäisiä pyörämatkoja tehtiin kaudella 2017 peräti 1,6 miljoonaa. Erityisen vilkasta pyörien käyttö on ollut metroasemien läheisyydessä ja työmatkaliikenteen huipputunteina.

Helsingin ja Turun toisen yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman 2014–2018 visio on puhdas, tuottava ja yhteinen Itämeri. Ohjelman 75 toimenpiteestä oli käynnissä vuoden lopussa yli 40, ja viisi oli valmistunut. Erityisesti roskaantumiseen, hulevesiin ja vedenalaisen melun selvittämiseen liittyvät toimet ovat vauhdittuneet. Ympäristöministeriön kärkihankerahoituksella alkoi Espoon kanssa yhteinen kaksivuotinen Kaupunkivesistöt kuntoon -hanke, jossa on tavoitteena vähentää ravinteiden ja haitta-aineiden kuormitusta Itämereen parantamalla hulevesien laatua. Hankkeessa pilotoidaan biohiileen ja juurakkoon perustuvaa käsittelyä hulevesien puhdistamiseen. Menetelmän avulla voidaan myös vähentää kuormitusta, hallita tulvahuippuja sekä vahinkotilanteissa päästöjen leviämistä.

Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 toteuttaminen jatkui. Korkeasaarenluodon ja Kivinokan vanhan metsän luonnonsuojelualueille laadittiin rauhoitusesitys sekä hoito- ja käyttösuunnitelma. Kivinokan vanha metsä annettiin syntymäpäivälahjaksi Suomelle ”Luontolahjani 100-vuotiaalle” -kampanjassa.

Merkittävimpiä kaupungin hoitamia pilaantuneen maaperän kunnostuskohteita olivat asumiskäyttöön muutettavat Kalasataman ja Jätkäsaaren projektialueet. Yleisten alueiden työmailla hyötykäyttettiin pilaantumattomia kaivumaita ja kiviainesta 1 110 292 tonnia. Hyötykäytön ansiosta säästyi noin 6,8 miljoonaa euroa ja 360 000 litraa polttoainetta ja päästöt vähenivät 900 000 kgCO₂e. Eniten massoja hyötykäyttettiin Länsisataman projektialueella.

Maaliskuussa 2018 valmistui Ilmatieteenlaitoksen kanssa tehty ilmastoriskien arviointiraportti, jonka mukaan keskeisimpiä riskejä ovat rankka-

19.06.2018

sateen aiheuttamat hulevesitulvat, vesistötulvat, liukkaus, äärimmäiset ja poikkeavat talviolosuhteet, pimeyden aiheuttamat kaamosoireet, helleaallot, kuivuus ja Itämeren rehevöityminen. Arviointi vastaa myös Compact of Mayors -ilmastoaloitteen vaatimukseen.

Kevennetty Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä on osoittautunut toimivaksi järjestelmäksi kaupungin toiminnassa. Järjestelmä on käytössä tai rakenteilla kolmella toimialalla tai niiden osassa, kaupunginkansliassa, kahdessa liikelaitoksessa, Korkeasaaren eläintarhassa sekä 12 tytäryhteisössä. Organisaatiomuutoksen myötä Ekokompassi-toimintaa pyritään kehittämään ja yhtenäistämään kohti toimialakohtaisia ympäristöjärjestelmiä. Kaupunkiorganisaatiossa toimii tällä hetkellä 731 koulutettua ekotukihenkilöä. Myös useissa tytäryhteisöissä toimii koulutettuja ekotukihenkilöitä. Helsingin kaupungin ja elinkeinoelämän Ilmastokumppanit-verkostossa on mukana jo yli 60 suurta yritystä ja tukijäsentä, jotka hillitsevät ilmastonmuutosta yhteistyössä kaupungin kanssa.

Kaupunginkanslian kaupunkitutkimus ja tilastot -yksikkö tutki helsinkiläisten ja vantaalaisten ympäristöasenteita vuonna 2017. Myönteisyys on asenteiden tasolla vahvaa. Noin 80 prosenttia painottaisi enemmän ympäristöä kuin talouskasvua, jos nämä joutuvat vastakkain ja lähes yhtä moni katsoo, että ympäristönsuojelu ja talouskasvu ovat mahdollisia myös samanaikaisesti. Osuus on kasvanut edellisestä kyselystä ja erityisesti nuoret uskovat ympäristönsuojelun ja talouskasvun yhtäaikaisuuteen.

Helsingin kaupungin ympäristökulut, poistot mukaan lukien, olivat yhteensä 89 miljoonaa euroa (2,1 % kaupungin toimintakuluista). Suurimmat kuluerät kaupungille olivat alueiden puhtaanapidon ja jätehuollon (24 %), ilmastonsuojelun (20 %) sekä ilmasto- ja ympäristöystävällisen liikkumisen edistämisen (17 %) aiheuttamat kulut. Ympäristöinvestoinnit olivat yhteensä 145 miljoonaa euroa (23,5 % kaupungin käyttöomaisuusinvestoinneista). Ympäristötuotot olivat 11,5 miljoonaa euroa (1,0 % kaupungin toimintatuotoista).

Kaupunginvaltuusto on käsitellyt Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2017 kokouksessaan 13.6.2018.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Johanna af Hällström, ympäristötaloussuunnittelija, puhelin: 310 32044
Johanna.afHallstrom(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

1 Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 28.05.2018 § 374

HEL 2017-013629 T 11 00 01

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä tiedoksi Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2017.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Johanna Af Hällström, ympäristötaloussuunnittelija, puhelin: 310 32044
johanna.afhallstrom(a)hel.fi